

GELECEĞİN TOPLUMUNDA YÖNETİM

Serpil DÜZENLİ*

Peter DRUCKER (Çev. Mehmet ZAMAN), Geleceğin Toplumunda Yönetim, Hayat Yayınları, İstanbul, 2001, 256s.

Sanayi devrimiyle birlikte ortaya çıkan mekanikleşmeden sonra bilgi devrimi ile mikro-elektronik ve mikro-biyoloji evresine geçiş süreci başlamıştır. Bu süreçte bilginin temini, işlenmesi, saklanması ve kullanılması ile ilgili çok büyük gelişmeler yaşanmış ve global köy haline dönmüş olan dünyada bilgi de globalleşmiştir. Dolayısıyla kişiler, kurumlar ve toplumlar arasında bilgi paylaşımı zorunluluk haline gelmiştir. Bu zorunluluk bilgi teknolojilerinin doğmasına sebep olmuştur. Bu teknolojiyle bilginin niteliğinden ziyade kullanımı ve paylaşımıyla ilgili değişimler ortaya çıktı. Özellikle yeni teknolojinin işletmelere sağladığı hızlı erişimle birlikte geleneksel bilgi sıradan olmuştur. Böylece işletmeler normal çalışma süreci içerisinde kullandıkları bilgileri rutin hale getirerek bu süreci hızlı bir şekilde tamamlamakta ve daha farklı alanlarda bilgi arayışına girme fırsatı yakalamaktadırlar. Bordrolar, envanter kontrolü, teslimat tarihleri, ve büyük bir işletmenin tüm sıradan süreçleri için yazılımlar ortaya çıkarılmıştır. Bu süreçlerden biri için 20 çalışan gerekiyorsa artık yazılımlar sayesinde tek bir çalışan ile bütün süreç yerine getirilebilmektedir. Sanayi devriminde geliştirilen demiryolları ile mesafe kavramı kontrol altına alınırken bilgi teknolojisinin ortaya çıkarmış olduğu bilgisayar ile mesafe kavramı ortadan kaldırılmıştır. Böylece bilginin aktarımıyla ilgili maliyetler düşmüştür. Bilgi devrimiyle birlikte ortaya çıkan e- ticaret ekonomileri, piyasaları ve endüstri yapılarını, ürünleri ve hizmetleri ve bunların akışlarını, tüketici değerlerini ve davranışlarını değişime uğratmaktadır. Yeni ve beklenmedik endüstriler ortaya çıkmaktadır. Ancak bilgi çağının teknolojiye getirdiği yeniliklerin dışında toplum üzerinde meydana getireceği sosyal gelişme tam olarak tahmin edilememektedir. Sanayi devrimiyle birlikte evinde çalışan aile bireyleri farklı işyerlerinde çalışmak zorunda kalmış ve aile bireyleri bölünmüştür. Bilgi teknolojisiyle birlikte ise işçi sınıfına olan ihtiyaç azalmış bu nedenle işsizlik sayısı artmıştır. Bunun sonucu olarak ailelerin refah düzeyi ve dolayısıyla doğum oranları düşmüştür. Bu toplumda genç nüfus oranını azaltmış ve orta yaş ve üstü grubun toplumdaki hakimiyetini artırmıştır. Bilgisayara verilen önemin artmasıyla kalifiyesiz

* Arş. Gör., SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı

Serpil DÜZENLİ

çalışanlara olan ihtiyaç azalmış ve teknik eleman istenir hale gelmiştir. Bilgisayar kullanımının çok önemli olmasıyla çocukların öğrenme tarzları değişmiş ve çocuklar çok küçük yaştan itibaren bilgisayara bağımlı hale gelmişlerdir.

Bu bağlamda kitapta bilgi devriminden beklentiler ve bu beklentiler doğrultusunda gelecek toplumunu başarılı bir şekilde yönetmek için yapılması gerekenler anlatılmaktadır. Kitabın birinci bölümünde yazar bilgisayar ve sonrasında oluşturulan internetle birlikte ortaya çıkan bir kavram olan e- ticaretten bahsetmiştir.

Yerel veya bölgesel piyasada imalat yapılsa da artık işletmeler için rekabetin global olduğu bu dönemde artık işletmeler ülke aşırı olmak zorundadır. Ne şirketinin ne de bölgesinin olduğu e- ticaretle nerede imalat yapılacağı , nerede ve nasıl satılacağı önemsiz hale gelmesi nedeniyle kitapta artık çokuluslu şirketlerin ortadan kalkabileceğinden bahsedilmektedir. Yeni dağıtım kanalları, müşterinin kimliğini, davranışlarını kısacası tüm ekonomiyi değiştireceğini savunulmaktadır.

E- ticaretle birlikte bugünün şirketleri çok markalı organizasyonlar haline dönüşmekte yasal ve finansal durumları dışında yapısal ve ekonomik olarak da iyi durumda olmak zorundadırlar. Şirketler karlılıklarından ziyade nakit akışlarını dikkate almakta aksi halde günümüz şirketleri rekabetin yoğun olduğu bu piyasa koşullarında ayakta kalamamaktadır.

Kitabın ikinci kısmında geleceğin toplumunda değişen yönetim anlayışı ve bu işletmelerin buna nasıl uyum sağlayacakları anlatılmıştır. Şirketlerdeki gelişmelere ayak uydurma amacıyla yönetimin de çalışanlarıyla birlikte sürekli değişime açık olmaları, yaratıcılığın yanında karar verme konusunda daha akılcı olmaları gerekmektedir. Yazar bu konuda yönetimin hem finans hem de muhasebe boyutuyla değişmesi gereken noktalar üzerinde durmuştur. Muhasebe defter tutma işleminden daha önemli boyutlar kazanmıştır. Muhasebe bir işletme için verilerin toplanıp kayıt altına alınmasından ziyade karar vericilere yön gösteren bir boyuta taşınmaktadır.

Günümüzde artık işletmelerin verimliliği ve yenilikler yeterli olmamakta piyasadaki hızlı değişimden dolayı yeniliğin doğru zamanda yapılması ve piyasaya doğru zamanda sunulması gerekmektedir. Yazar bu konuya örnek olarak 1854' de yapılan Kırım savaşlarını örnek vermiştir. Çok kanlı geçen kırım savaşlarında can kaybının fazla olması nedeniyle anestetik gelişme çok önemli hale gelmiş ve akıllara gelen ilk madde olarak kokain kullanılmaya başlanmıştır. Ancak bunun bağımlılık yarattığı görülünce bir mucit tarafından bağımlılık yaratmayan bir anestetik bulunmuştur. Ancak bulunan madde o günlerde hiçbir alanda kullanılamazken bugün tıpta vazgeçilmez bir konumdadır. Sonuç olarak bir yenilik başarılı olmayabilir ancak zamanlaması doğru ise ve kullanılabileceği yer doğru seçilirse bazen işletmeleri çok ileriye götürebilir. Artık işletmeler bir çok ilerlemeyi yenilik yapmaktan ziyade eskileri üzerinde yapılan çok küçük değişikliklerle de sağlayabilmektedir. Bu da gösteriyor ki bilgi

Geleceğin Toplumunda Yönetim

devrinde başarının sırrı sanıldığı gibi yeni şeyler yaratmaktan ziyade doğru zamanda doğru kararlar almakta yatıyor.

Üçüncü kısımda küresel ekonomilerden ve ulus – devlet kavramlarından bahsedilmiştir. Bugün hala çok uluslu şirket olarak devam eden şirketler artık küresel ekonomiyle birlikte ulus aşırı olmaya zorlanmaktadır. Bu konuda yazarında söylediği gibi ulus aşırı şirketlerde tek bir ekonomik birim, yani dünya vardır. Satış, servis, finans ve pazarlama dünya piyasası göz önüne alınarak yürütülmektedir. Bu nedenle günümüzün çok uluslu şirketleri hızlı bir şekilde ulus aşırılığa uyum sağlamak zorundadır.

Kitabın dördüncü kısmında bilgi toplumunun en önemli kaynağı olan bilgi ve işgücü içerisinde büyük bir yere sahip olacak bilgi işçilerinden bahsetmektedir. Ancak yazar tarafından bilgi işçileri için farklı iki tanım yapılmıştır. İlk olarak bilgi işçilerinin birer işçi olduğundan ve bu işçilerin beyinlerinden çok bedenleriyle çalıştıklarından bahsedilmektedir. Kitapta bu işçilerin diğer işçilerden fazla bir ücret almadığı ancak kendilerini profesyonel olarak gördükleri anlatılmaktadır. Fakat daha sonraki bölümlerde bilgi işçileri teknik eleman olarak tanımlanmış ve bu işçilerin çok yüksek ücretlerle şirketlerde çalıştıklarından bahsedilmektedir.

Sonuç olarak 2001 yılında yazarın bilgi toplumundan beklentilerini anlattığı bu kitapta günümüze kadar olan süreçlerin bir çoğu tamamlanmıştır. Bu yazarı tahminlerinde doğru olduğunu gösterirken önümüzdeki toplumda ortaya çıkacak değişimler hakkında da ipuçları vermektedir. yazarın beklediği gibi bilgisayar kullanımı gerçekten günümüz dünyasında zorunlu hale gelmiş ve teknik elemanlar çok büyük bir öneme sahip olmuşlardır. Bunun yanında yazarın da belirttiği gibi bir çok ürün çeşidinin satışı dağıtımı e- ticaret yoluyla yapılmakta ve artık şirket fiili olarak kurulmadan sadece sanal olarak var olmaktadır. Bu göstermektedir ki bilgi devrimi sanayi devriminden çok daha büyük dönüşümlere neden olmuş özellikle toplumların sosyal yapılarını değiştirmiştir.